

Misslage te Raevels

Velen zullen dit nog niet weten maar sedert enkele maanden is onze heemkundige kring bezig met het bewerken van de burgerlijke stand van onze drie dorpen. En dat was nodig! Vlak na de uitgave van de boeken 'De Bevolking van Weelde 1340-1880' en 'De Bevolking van Ravels 1340-1880' werden we met een serieus

probleem geconfronteerd: we konden veel vragen van beginnende stamboomonderzoekers niet beantwoorden omdat wij geen gegevens hadden uit de burgerlijke stand waardoor wij niet de link konden leggen tussen het heden en bijvoorbeeld de doop-, trouw- en begraafboeken (de zgn. parochieregisters) die we gepubliceerd

hadden in onze boeken. We hadden wel wat gegevens beschikbaar uit de Burgelijke Stand, maar het betrof hier enkel de huwelijken en dan nog maar tot 1880. Onze kring heeft toen een brief gericht aan het gemeentebestuur om de gegevens uit de Burgelijk Stand te mogen bewerken.....en dat mocht!

Sinds we die toestemming op zak hebben, ben ik zowat stamgast geworden bij de loketten van onze burgelijke stand. Ondertussen zijn we al ver gevorderd met het klapperen van de Burgelijke Stand: Poppel en Ravels zijn volledig gedaan. Nou ja, volledig: dit wil zeggen tot zover we inzage kregen in die registers, want er bestaat ook nog zoiets als ‘de Wet op de Privacy’, die onder andere bepaalt dat gegevens uit de Burgelijke Stand pas na 100 jaar vrij mogen ingezien worden. Desalniettemin heeft de heemkundekring nu de beschikking over de gegevens uit de Burgelijke Stand van Ravels en Poppel van de start van de Burgelijke Stand in onze gemeenten tot 1900. Aan Weelde ben ik nog volop aan het werken en ik hoop ook die verwerkt te hebben voor dat dit artikel verschijnt.

Verscheidene koppen koffie waren er nodig om me doorheen deze klus te helpen maar soms had ik helemaal geen koffie nodig om mijn ogen open te houden. Soms trok ik gewoon mijn ogen open van verbazing. Hieronder twee voorbeelden van enkele opmerkelijke aktes uit de Ravelse burgelijke stand.

Toen Jacoba Vermeulen in 1868 voor de tweede maal wilde huwen voor de ambtenaar van de burgelijke stand van de stad Turnhout, bleek dat ze volgens de burgelijke stand van Ravels niet Jacoba heette maar Jacob en ook dat ze een zoon zou zijn van Franciscus Vermeulen en Anna Catharina Lauwers. En inderdaad, op 9 april 1823 vinden we in de Ravelse burgelijke stand akte 14 terug: er wordt een Jacob Vermeulen aangegeven die de dag voordien, de 8ste april dus, zou geboren zijn. Homo-huwelijken waren toen nog niet mogelijk en zodoende kon het huwelijk niet doorgaan vooraleer die fout was rechtgezet.

En die rechtzetting kwam er ook. Op last van

de rechtbank werd die rechtzetting ingeschreven in de registers van de burgelijke stand en kan je ze terugvinden als akte 28 van het jaar 1868. Hieronder een gedeelte van die rechtzetting zoals ze ingeschreven staat in de registers van de Burgelijke Stand:

Extrakt uit de minuten berustende ter griffie der rechtbank van eerste aanleg te Turnhout Provincie Antwerpen alwaar onder andere gevonden word als volgt:

Wij Leopoldus tweeden koning der Belgen aan alle tegenwoordig en toekomstige doen te weten:

De Rechtbank van eersten aanleg zitting houdende te Turnhout Provincie Antwerpen heeft op rekwest het volgende vonnis gegeven:

Aan Mijnheeren de President en rechters der Rechtbank van eersten aanleg zitting houdende te Turnhout,

Mijnheeren, verdoond met allen eerbied Jacoba Vermeulen zonder beroep wonende te Turnhout dat bij misslag zij in haren geboorten akt op de Registers van den burgelijken stand der gemeente Raevens is ingeschreven onder de naam van Jacobus zoon van Franciscus Vermeulen en Anna Catharina Lauwers geboren te Raevens den achtsten april achtien honderd drij en twintig, terwijl het blijkt met de akte van notoriteit opgemaakt voor den Vrederechter van het kanton Turnhout den dertigsten october achtien honderd acht en zestig geregistreerd, waarvan copij hier is gevoegd en zoo als het ook voorkomt met de Doopregisters van de Kerk van Raevens dat de rekwestante geboren is te Raevens den derden april achtien honderd drij en twintig onder den naam van Jacoba wet-tige dochter van Jacobus Vermeulen en Anna Catharina Lauwers: Dat de rekwestante belang heeft dat de misslagen begaan in het opmaken van haren geboorten akt op den burgelijke stand der gemeente Raevens den achtsten april achtien honderd drij en twintig worden hersteld. Diensvolgens aanzocht zij, het Uld. behage te bevelen dat haren

gemelden geboorten akt zal worden hersteld en gerectificeert en dat zij diensvolgens op de Registers van den burgerlijken stand der gemeente Raevels zal worden ingeschreven onder den naam van Jacoba wettige dochter van Franciscus Vermeulen en Anna Maria Lauwers geboren den derden april achttien honderd drij en twintig met bevel, dat van deze verbetering melding zal worden gemaakt in margine van haren gemelden geboorten akt en verders zoo als narecht behoort en aangezien de rekwestante behoeftig is, te bevelen dat dit alles kosteloos zal gedaan worden,

Turnhout den tweeden november achttien honderd acht en zestig.

De voorzitter der rechtbank van eersten aanleg,

Getekend: Louis Boone

Uit het vonnis blijkt dat men de doopregisters heeft gebruikt om te bewijzen dat de inschrijving in de Burgerlijke Stand foutief was. Ook bij de oorspronkelijke geboorteakte werd er een rechtzetting geschreven. Bij die oorspronkelijke geboorteakte steekt er ook nog een briefje en de inhoud van dat briefje wou ik u zeker niet onthouden. Het luidt als volgt:

Turnhout 4 november 1868

Mijnheer de Burgemeester,

De Regtbank heeft bij vonnis van heden 4 november bevolen dat den geborten akt van Jacoba Vermeulen zal worden verbeterd en gerectificeerd met de misslage die zich in dien geborten akt opdoen te herstellen. Die misslagen zijn dat zelve Jacoba te boek staet als Jacobus en zoon te zijn van Francus Vermeulen en Anna Catharina Lauwers daer zij wezenlijk dochter is van die ouders geboren te Raevels den derden april terwijl in haren geborten akt staet dat zij geboren is den 8^e april.

Het vonnis beveelt dus dat zij in haren geborten akt zal ingeschreven worden onder

de naem van Jacoba dochter Francus Vermeulen en Anna Catharina Lauwers geboren te Raevels den derden april 1823.

Ik aenzoek U die rectificatie van den geborten akt dadelijk te doen en aen den drager der stukken die morgenmiddag bij u wederom passeren zal copey mede te geven van den geborten akt behoorlijk gerectificeerd volgens het vonnis om rede dezen akt moet overlegd worden aen den beambten van den burgerlijken stand van Turnhout voor welke Jacoba Vermeulen tweeden huwelijk zal aengaen. Ik hoop dat u die akte dadelijk zult kunnen afleveren en heb de eer u met alle achting te groeten.

Het briefje was ondertekend door advocaat Dockx. Hij was waarschijnlijk degene die de rechtzetting voor de rechtbank heeft moeten bedingen voor Jacoba Vermeulen. Ook blijkt uit dit briefje dat de geboortedatum eveneens foutief was. Hoe dat kon, was me niet geheel duidelijk totdat één van onze huidige ambtenaren van de burgerlijke stand voor mij een tipje van de sluier oplichtte. Volgens hem was het indertijd verplicht om een geboorte binnen de drie dagen aan te geven. Deed je dat niet, dat kon je daarvoor gestraft worden. Maar meestal werd er door de ambtenaar een mouw aangepast en schreef men het kind gewoon in op een andere dag dan diegene waarop het feitelijk was geboren. Daarmee was de kous af: de ambtenaar kon samen met de vader en de twee getuigen de geboorte gaan vieren in de plaatselijke kroeg en er kraaide geen haan meer naar. Maar hoe het mogelijk is dat Jacoba al één keer is kunnen huwen zonder dat er een opmerking is gemaakt over de bovenstaande feiten, is me niet geheel duidelijk.

Als u denkt dat dit een alleenstaand feit is, dan komt u bedrogen uit. Op 15 maart 1820 werd Joannes Andriesen als zoon van Joannes Petrus Andriesen en Anna Catharina Hendrickx ingeschreven in de Ravelse burgerlijke stand. En wat vinden we bijgeschreven in de marge van die geboorteakte? Ongeveer hetzelfde als in bovenstaand briefje, nl.: “*Herkend als zijnde van het vrouwelijk geslacht onder de voornaam*

van Joanna krachtens vonnis bewezen door de rechtbank van eersten aanleg zitting houdende te Turnhout , uitgeproken in openbaere zitting den tweeden april achttienhonderd vijfenveertig , welke vonnis door den beambte van den burgerlijken stand der gemeente Raevens is overgeschreven op de loopende registers van den burgerlijken stand der zelve gemeente den achten april achttienhonderd vijfenveertig.”

Dus ook Joanna werd verkeerd ingeschreven in de burgerlijke stand van Ravels en wederom

kwam er een vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg aan te pas om de fouten recht te zetten. Dit is de enige legale weg om een dergelijke fout te herstellen, alhoewel....die legale weg ook niet altijd bewandeld werd door de ambtenaar van de burgerlijke stand, want er zijn voorbeelden bekend in de registers van de Burgerlijke Stand waar men in een geboorteakte het woordje ‘zoon’ had doorstreept en daarboven ‘dochter’ had geschreven. En wij maar denken dat flexibiliteit een hedendaagse uitvinding is....

Johan Van Steen